

ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ ÚŘEDNÍKŮ
PRO VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY
OCHRANY OVZDUŠÍ V ČESKÉ REPUBLICE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

Bioplynové stanice

ing. Jakub Vrbata za společnost
TÜV SÜD Czech s.r.o.

Czech

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Technologie bioplynových stanic ČR

Vysoký obsah methanu řadí bioplyn mezi suroviny, které je nutno zpracovat co nejefektivněji, jeho výhřevnost je 16 – 27 MJ/m³. Za nejefektivnější je bráno spalování formou spalovacího motoru, který je spojený s agregátem na výrobu elektrické energie a využitím odpadního tepla.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚŠTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Technologie bioplynových stanic ČR

❖ Fyzikálně chemické souvislosti při generaci bioplynu

Průměrné složení bioplynu :

Methan (CH_4): 50 – 75 objem %

Kysličník uhličitý (CO_2) 25 – 45 objem %

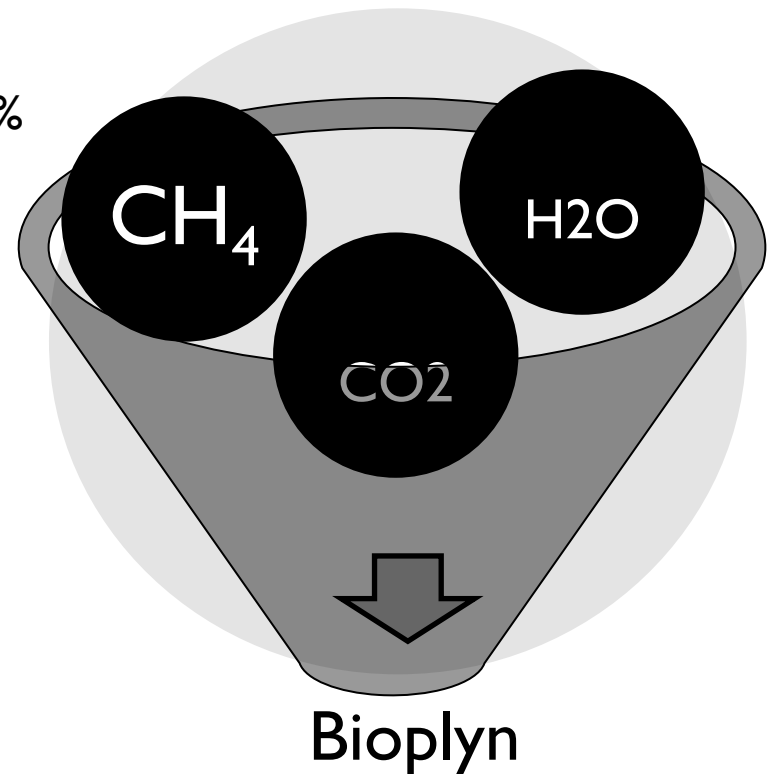
Voda (H_2O): 2 – 7 objem %

Sirovodík (H_2S): 20 – 20 000 ppm

Dusík(N): < 2%

Kyslík (O_2): < 2%

Vodík (H_2): < 2%

Technologie bioplynových stanic ČR

Rozklad technologického procesu :

Počet procesních stupňů

Procesní teplota (psychrofilní, mezofilní, termofilní)

Způsob pohybu substrátu

Podíl sušiny v substrátu (suchý, mokrý proces)

Kritérií a názvů je velké množství :

Počet procesních stupňů (1 , 2 či 3)

Podíl sušiny v substrátu (suchý a mokrý proces)

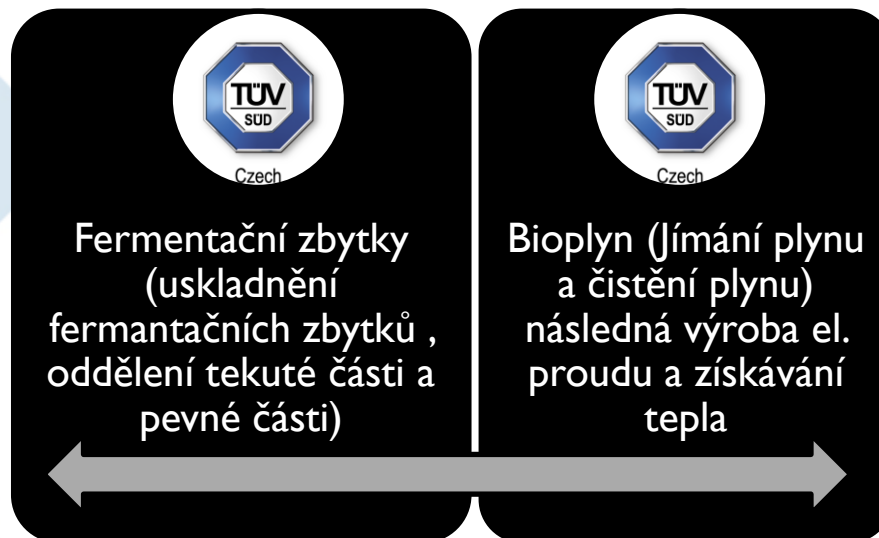
Technologie bioplynových stanic ČR

Navážení a skladování

Předzpracování a příprava (drcení, třídění)

Vnášení a dávkování

Fermentace, Výroba bioplynu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Technologie bioplynových stanic ČR

Jednotlivé dílčí části

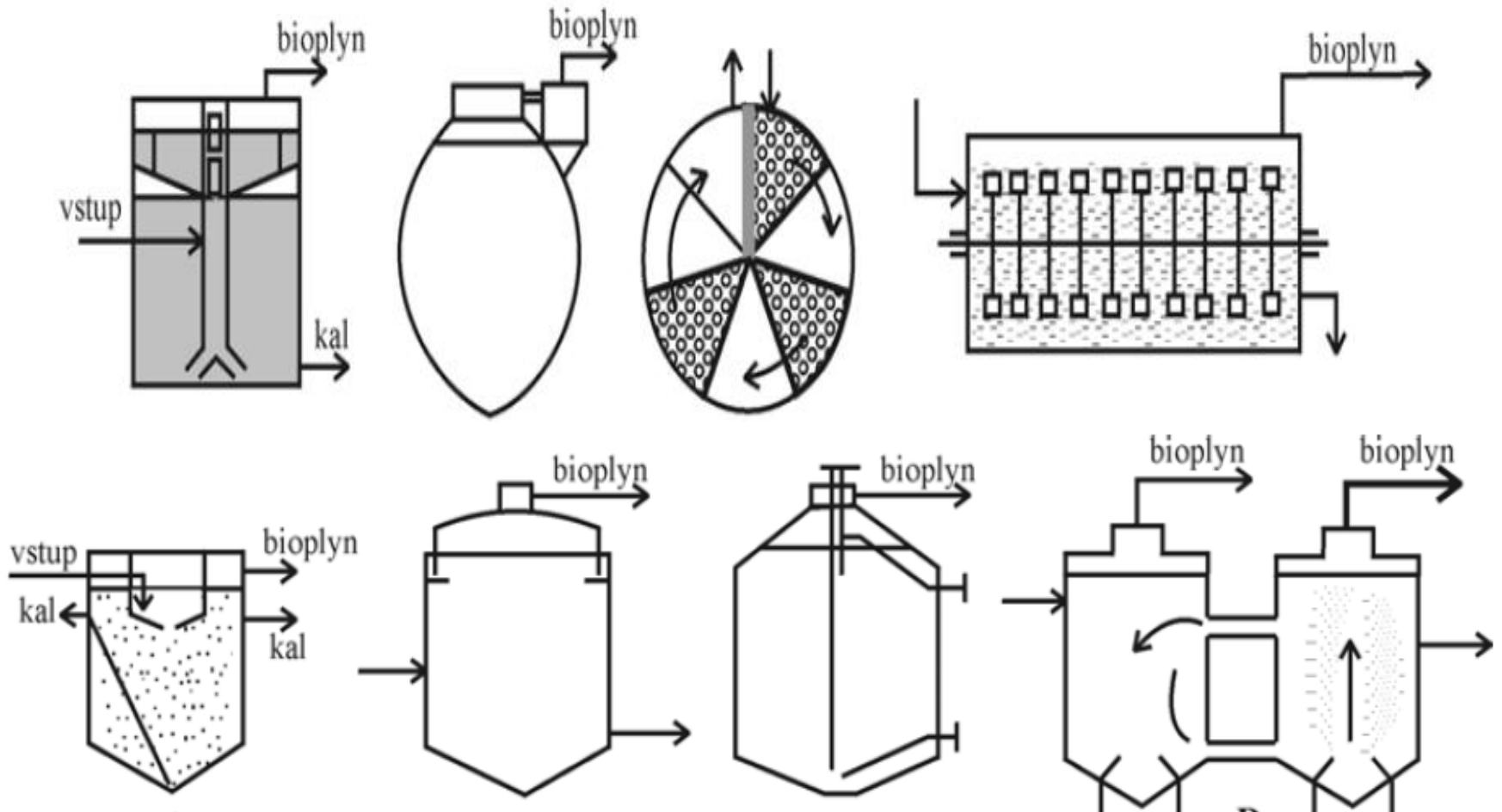
- ❖ Kejdová jímka, sběrná nádrž, silážní jámy ,
- ❖ Reaktory (fermentor)
- ❖ Plynojem
- ❖ Kogenerační jednotka
- ❖ Skladování nádrží na fermentační zbytek
- ❖ Fléra (hořák zbytkového plynu)
- ❖ Odvoz

Typy fermentorů :

- Mokrý proces (hodně využíván), existuje vícero typů
- Suchý proces

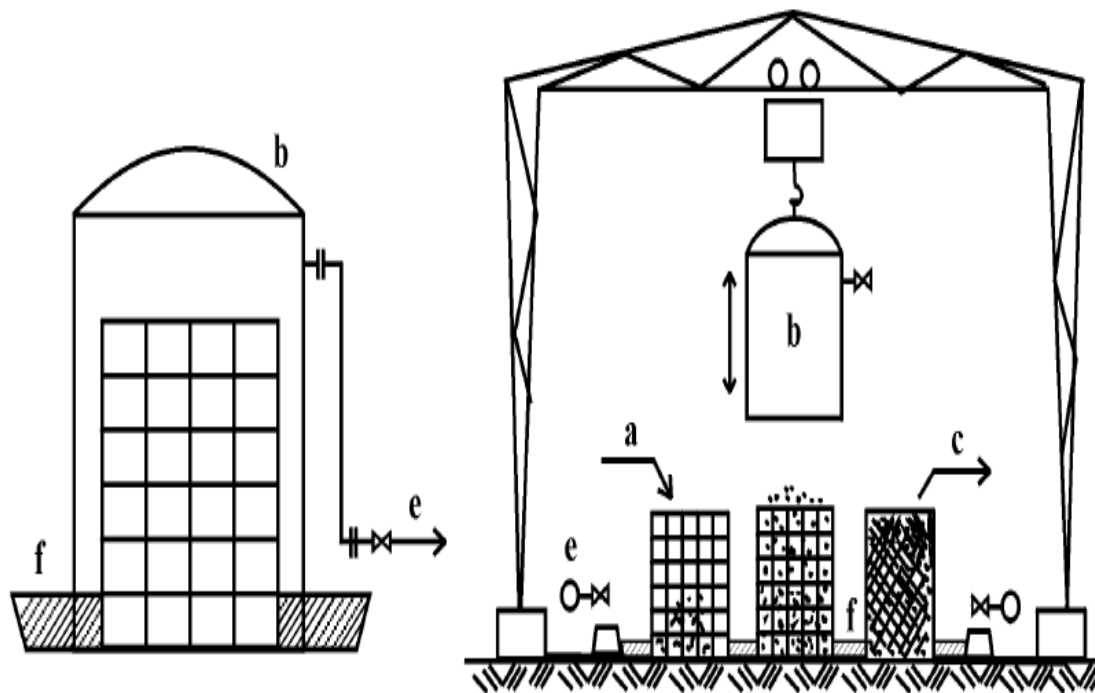
Technologie bioplynových stanic ČR

Typy reaktorů (fermentorů) pro mokrý proces

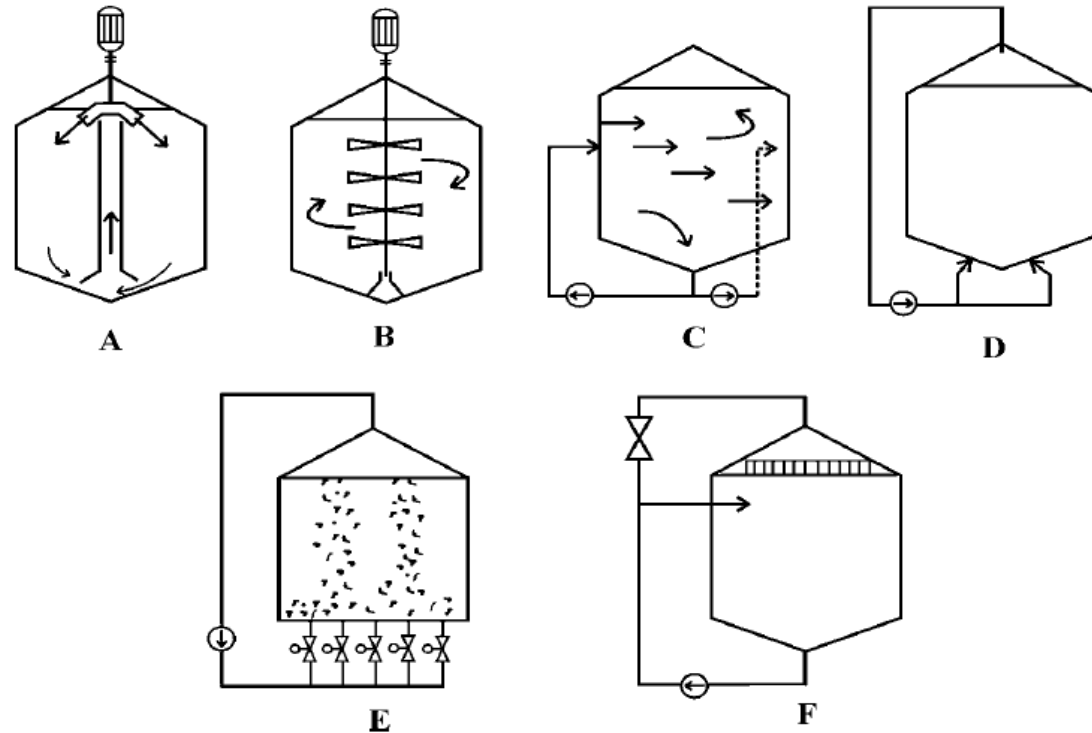
Technologie bioplynových stanic ČR

Reaktory (fermentory) pro suchý proces tvz košové :

Technologie bioplynových stanic ČR

Typy míchání v reaktoru :

A – mechanické turbínové, B- mechanické lopatkové , C- hydraulické ,D-
pneumatické, E- pneumatické, F- hydraulické s odpěňovací sprchou

Technologie bioplynových stanic ČR

Plynojemy:

Dle konstrukce

- Kovové
- Plastové
- Gumotextilní
- Kombinované

Dle provozního tlaku

- Nízkotlaké (<50kPa)
Dvoumembránový , vakuový typ
- Středotlaké (1-2 MPa)
- Vysokotlaké (15-35 MPa)

Čištění bioplynu :

Vyprodukovaný Bioplyn má nečistoty jako CO₂, které když se odstraní vystřiháme se :

- Zamrzání kondenzátů v potrubí
- Nevytváří se kapalně zátky
- Snížení možnosti koroze v potrubí
- Zvýší energetický obsah plynu
- Snížení toxicity bioplynu a jeho zplodin při spalování

Technologie bioplynových stanic ČR

Kogenerační jednotky

❖ **Ottův princip spalovacího motoru**

34 – 40% energetická účinnost

60 000 motohodin,

Bioplyn od 45% obsahu CH₄

❖ **Vznětové motory se zápalným paprskem – dvoupalivové motory**

10% podíl kapalného paliva (nafta, řepkový olej, lehký topný olej),

30 – <40% energetické účinnost

35 000 motohodin

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Provozní opatření k omezení produkce pachových látek

- ❖ Dodržovat provozní řád
- ❖ Řádné zakrytí silážních plat
- ❖ Pravidelné rozptylové studie
- ❖ Efektivní nakládání se vstupními surovinami
- ❖ Reálné možnosti vzniku zvýšené zápachovosti:
Únik surovin mimo vymezené území, špatné těsnění potrubí, hadic a výdejní armatury, porucha a nefunkčnost fléry, závady na technologickém zařízení BPS, nízká účinnost fermentace, destrukce výrobních zařízení, skladovací prostor

Popis technologických procesů vstupních – vstupní suroviny, hlavní a vedlejší produkty

Obecné podmínky pro vstupní surovinu vhodnou k anaerobní fermentaci :

- ❖ Nízký obsah anorganického podílu (popeloviny)
- ❖ Organický materiál s vysokým podílem biologických rozložitelných látek
- ❖ Optimální podíl sušiny pro zpracování pevných odpadů 22-25% u tekutých odpadů 8-14%
- ❖ pH vstupní suroviny (kyselost či zásaditost), optimální pH je (7 – 7,8)
- ❖ Poměr uhlíkatých a dusíkatých látek C:N (30:1)
- ❖ Vliv na fermentaci může mít nežádoucí příměsi – potlačující mikrobiální rozvoj, jako jsou vakcíny, které jsou aplikovány v živočišné výrobě
- ❖ Špatné skladování či manipulace

Popis technologických procesů vstupních – vstupní suroviny, hlavní a vedlejší produkty

Přehled nejvyužívanějších vstupních surovin pro zemědělské BPS

Substrát	Obsah sušiny	Organická sušina v sušině	Produkce bioplynu (m^3t^{-1}) Organické sušiny	Produkce bioplynu (m^3t^{-1}) Čerstvé hmoty	Koncentrace metanu v bioplynu
Silážovaná kukuřice	20- 35	85 -95	450 - 700	170 - 200	50 - 55
Travní siláž	25 - 50	70 - 95	550 - 620	170 - 200	54 - 55
Ovocné výpalky	2 - 3	Cca. 95	n/a	300 – 650	58 - 65
Cukrová řepa	23	90 – 95	170 – 180	800 – 860	53 – 54
Odpady z údržby zeleně	cca 12	83 – 92	150 – 220	550 – 680	55 - 65

Popis technologických procesů vstupních – vstupní suroviny, hlavní a vedlejší produkty

Přehled nejvyužívanějších vstupních surovin pro zemědělské BPS

Substrát	Obsah sušiny	Organická sušina v sušině	Produkce bioplynu (m ³ t ⁻¹) Organické sušiny	Produkce bioplynu (m ³ t ⁻¹) Čerstvé hmoty	Koncentrace metanu v bioplynu
Kejda skotu	8 - 11	75 -82	200 - 500	20 - 30	60
Kejda vepřový	cca. 7.	75 - 86	300 - 700	20 - 30	60 - 70
Slamnatý hnůj – skotu	cca. 25	68 - 76	210 – 300	40 – 50	60
Slamnatý hnůj vepřový	20 - 25	75 - 80	270 – 450	55 - 65	60

Provozní evidence, emisní monitoring

- ❖ Popis manipulace, nakládání se vstupními surovinami a uskladnění
- ❖ Kontrola dávkování tuhých i tekutých surovin, dle kalkulací, které byly schváleny technologem BPS, skutečně provádět záznamy
- ❖ Schválený řízený proces hlavním technologem, především by měla být řízená dokumentace, kde bude zaznamenán průběh:
 - provozní teploty
 - sušiny substrátu
 - doba zdržení vstupů (dávky)
 - Laboratorní vzorkování
 - pH
 - obsah CH₄
- ❖ Monitoring řízený dle provozních hodin u kogenerační jednotky
- ❖ Havarijní plán v případě nájezdu či sníženého výkonu (riziko)

Povolovací proces z hlediska legislativy životního prostředí

Vazba na řízení vedená příslušným stavebním úřadem podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).
 Součástí výše uvedených povolení podle zákona o ochraně ovzduší jsou **podmínky ochrany ovzduší a životního prostředí**, které jsou **pro stavební úřady závazné**. Bez těchto dokumentů by neměl stavební úřad vydat příslušné povolení podle stavebního zákona.
Podmínky povolení z hlediska zákona o ochraně ovzduší – pro BPS cca 20 závazných podmínek, problematika zápachu cca 5 závazných podmínek.

Povolovací proces z hlediska legislativy životního prostředí

- ❖ Havarijní plán v případě katastrofického scénáře (worst case study), manipulace s materiálem ect.
- ❖ Aktivní omezení pachových látek (forma filtrace aktivním uhlím, filtrovaná ventilace, zkrápění ...)
- ❖ Aktivní omezení hlukových emisí
- ❖ Pravidelná kontrola emisí z kogenerační jednotky
- ❖ Řízený proces vyvážení odpadu, kdy dochází většinou k hnojení zemědělské půdy

Popis vlivu na ovzduší a omezování emisí primárními opatřeními

- ❖ Zákon 201/2012 Sb (navazující na 475/2009 Sb) o ochraně ovzduší, 2 pro účely tohoto zákona se rozumí
Kde se praví v odstavci b) znečišťující látkou každá látka, která svou přítomností v ovzduší má nebo může mít škodlivé účinky na lidské zdraví nebo životní prostředí anebo obtěžuje zápachem
- ❖ U spalovacího zdroje, což je kogenerační jednotka je platná vyhláška 415/2012 „o přípustné úrovni znečišťování a jejím zjišťování a o provedení některých dalších ustanovení zákona o ochraně ovzduší“ (část II. Specifické emisní limity pro spalovací stacionární zdroje o celkovém jmenovitém příkonu vyšším než 0,3 MW a nižším než 50 MW)
- ❖ Tabulky dle výkonu
kategorie jsou (0,3-1MW), (1-5 MW) a (5 – 50 MW)
typu pístového spalovacího motoru(zážehové Ottovy motory) (Vznětové Dieslový motory)
Druh paliva

Popis vlivu na ovzduší a omezování emisí primárními opatřeními

Vyhláška 201/2012 Příloha No. 1

Tabulka – oddíl ENERETIKA – SPALOVÁNÍ PALIV

Vyjmenované stacionární zdroje Kód 1.2 Spalování paliv v pístových spalovacích motorech o celkovém jmenovitém tepelném příkonu od 0,3 MW do 5 MW

Vyžaduje se rozptylová studie

dle 11 odst. 5

Vyhláška 201/2012 Příloha No. 7

Obsahové náležitosti žádosti o povolení provozu :

- 1.1 Identifikační údaje
- 1.2 Dosavadní rozhodnutí příslušných správních orgánů
- 1.3 Předložení projektové dokumentace (přesné umístění stavby, technická zpráva, deskripce zařízení, technické parametry kapacita stacionárního zdroje, hmotnostní toky)
- 1.4 Specifikace znečišťujících látek, které budou vnášeny do ovzduší během provozu
- 1.5 Informace o zjišťování znečištění ovzduší
- 1.6 Návrh provozního řádu – u stacionárního zdroje se jedná nutnost

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Popis vlivu na ovzduší a omezování emisí primárními opatřeními

Vyhláška 415/2012 Tabulka 2.2 – specifické emisní limity platné do 31. prosince 2017

Druh pístového spalovacího motoru	Druh paliva	specifické emisní limity [mg.m ⁻³]								
		> 0,3 - 1 MW			> 1 - 5 MW			> 5 MW		
		No _x	TZL	CO	No _x	TZL	CO	No _x	TZL	CO
Plynový motor	Kapalné palivo	500	-	650	500	130	650	500	130	650
	Zemní plyn a degazační plyn	500	-	650	500	-	650	500	-	650
	Plynné palivo	1000	-	1300	500 1000 ³⁾	130	1300	500	130	650
Dieslový motor	Kapalné palivo	4000	-	650	500 600 ²⁾ 4000 ³⁾	130	650	500 600 ²⁾ 2000 ³⁾	130	650
	Zemní plyn a degazační plyn	4000	-	650	500 4000 ³⁾	-	650	500 2000 ³⁾	-	650
	Plynné palivo	4000	-	1300	500 4000 ³⁾	130	1300	500 2000 ³⁾	130	650

1) Se vstříkovacím zapalováním

2) Platí pro těžký topný olej

3) Platí pouze pro pístové spalovací motory, jejichž stavba či přestavba byla zahájena před 17. květnem 2006

Znečišťující látky – jejich charakteristika

Z technologické části bioplynové stanice

- ❖ Při provozu považujeme následující znečišťující látky: pachové látky (amoniak)
- ❖ Při spalování bioplynu v kogenerační jednotce: tuhé znečišťující látky (TZL), oxid siřičitý SO_2 , oxid dusíku NO, oxid uhelnatý CO, organické látky
- ❖ Při spalování bioplynu ve fléře: tuhé znečišťující látky (TZL), oxid siřičitý SO_2 , oxid dusíku NO, oxid uhelnatý CO, organické látky

Popis vlivu na ovzduší a omezování emisí primárními opatřeními

Omezování emisí primárními prostředky :

- ❖ Dodržení ochranného pásma 300 m od zástavby rodinných domů, tak aby nedocházelo k pachové zátěži v oblasti rodinné zástavby
- ❖ Spaliny kontrolou spalovaného bioplynu (MEŘO)
Limit $\text{NO}_x < 500 \text{ mg/Nm}^3$, základní parametr, který garantuje výrobce po dobu životnosti.
- ❖ Omezení pachů
Při dopravě vstupních materiálů transport v zakrytých kontejnerech, cisternách , pravidelná očista zašpiněných manipulačních ploch, krytování skladovacích ploch, dodržení pracovních postupů, filtrace výdechů, mlžení, zkrápění

Praktické zkušenosti TÜV SÜD Czech s.r.o.

- ❖ Během před - úvěrové fázi projektu, dochází ke změnám v koncepci celé BPS například záměna kogenerační jednotky, z důvodu např. dřívějšího dodání
- ❖ Opomíjení ochrany celého objektu před bleskem (jímače a uzemnění)
- ❖ Ochrana proti korozi např. uzemnění
- ❖ Pravidelné revize dílčích zařízení
- ❖ Nevhodné monitorování a řízení procesu (nekvalitní vstupní suroviny, procesní teplota, hodnota pH, množství plynu, mastné kyseliny, stav zaplnění fermentoru měřící a řídicí jednotka, analyzátory bioplynu)

Dozvěděli jste se

- ❖ Jaká je terminologie u bioplynových stanic
- ❖ Víte co znamená proces fermentace ?
- ❖ Jaké identifikace rizik jsem zmínil ?
- ❖ Praktické zkušenosti

Děkuji za pozornost !

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚŠTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz